

MREŽA MEDGENERACIJSKIH PROGRAMOV ZA KAKOVOSTNO STAROST V TRBOVLJAH

Mreža medgeneracijskih programov za kakovostno starost je postmoderna socialna mreža na krajevni, pokrajinski in nacionalni ravni, ki s svojim delovanjem zadovoljuje nematerialne socialne potrebe starih ljudi, povezuje vse tri generacije v celoto na ravni osebne komunikacije, detabuizira starost in s tem odločilno pomaga k demarginalizaciji starih ljudi v družbi, pripravlja srednjo generacijo na lastno starost in pripravlja v družbi in državi socialno mrežo za povečan delež starega prebivalstva.

V oktobru 2002 je bilo pri društvu upokojencev Trbovlje prvič registriranih nad 5.000 članov. V naslednjih desetletjih bo starih ljudi dvakrat več kakor danes, na kar nas vedno bolj opozarja problematika staranja, starosti in naraščanja števila starih ljudi.

Zadovoljene materialne potrebe so osnova, nič manj pa niso pomembni medčloveški odnosi in zadovoljstvo s seboj. Veliko starih ljudi je v hudi stiski, so osamljeni, svojo starost doživljajo kot brezciljno, svoje življenjske izkušnje kot nesmiselne in nekoristne. Tesne povezanosti med tremi generacijami v družini in soseski ni več, stari so odrinjeni na rob dogajanja. Danes se je torej treba posvetiti nadaljnji gojitvi medčloveške solidarnosti in sloge in ustvariti družbeno mrežo za boljše odnose med generacijami in boljše pogoje staranja.

Trbovlje je staro rudarsko mesto, kjer v zadnjih treh letih intenzivno uvajamo in širimo krajevno socialno mrežo medgeneracijskih programov za kakovostno starost, upoštevajoč večje socialne potrebe na eni strani in večje potenciale na drugi.

V trboveljskem domu upokojencev Franc Salamon smo vpeljali skupine starih za samopomoč že pred več kot desetimi leti. Prve skupine sta ustanavljali socialna delavka in delovna terapevtka, postopoma je število naraščalo predvsem s pridobivanjem prvih zunanjih sodelavcev prostovoljcev. Pred tremi leti se je vodstvo doma v sodelovanju z občino Trbovlje odločilo, da prostovoljce in zainteresirane zaposlene delavke v

domu izpopolnijo z usposabljanjem za voditelje medgeneracijskih skupin za kakovostno starost na Inštitutu Antona Trstenjaka v Ljubljani. Usposabljanje je končalo 21 prostovoljk, tako da danes v domu upokojencev Franc Salamon Trbovlje deluje enajst medgeneracijskih skupin za kakovostno starost, sedem na stanovanjskem oddelku in štiri na negovalnem.

V času tega izobraževanja so bile ustanovljene tudi prve tri skupine v krajevni skupnosti, velik dosežek na področju kakovostne starosti v kraju pa je bila ustanovitev medgeneracijskega društva »Upanje« v novembru 2000, ki naj bi poskrbelo za socialno mrežo. Temeljni cilji društva so zlasti: ustvarjanje možnosti za smiselno in kakovostno življenje starih ljudi na področju medčloveških odnosov, zadovoljevanje nematerialnih potreb starih ljudi, priprava srednje generacije na starost, povezovanje vseh treh generacij v smiselno celoto in organiziranje projektov celostne skrbi za stare ljudi.

Brezposelnost in množično upokojevanje ljudi v najboljših srednjih letih sta v Trbovljah povzročila veliko osebnega gorja. Usposabljanje prostovoljk za kakovostno starost pa je pokazalo, da ima ta črna slika tudi svojo svetlo plat. Izkušnje pri nas in po svetu namreč kažejo, da so mladi upokojenci, polni življenjske moči in izkušenj, idealni prostovoljci pri delu s starimi ljudmi. Z uro ali dvema prostovoljnega dela na teden se najbolje pokaže solidarnost, s tem delom pa prostovoljec obogati tudi svojo osebnost in svoje življenje. To pa je neprecenljiva rezerva človeških sil in izkušenj za pripravo kraja na lepši jutri.

Pozitivna izkušnja usposabljanja in dela v domu se je tako v kraju hitro razširila in občina Trbovlje se je v sodelovanju z novoustanovljenim medgeneracijskim društvom »Upanje«, društvom upokojencev Trbovlje in domom upokojencev odločila za projekt uvajanja vseh medgeneracijskih programov za kakovostno starost na področju medčloveški odnosov, ki ga je zaupala Inštitutu

Antona Trstenjaka iz Ljubljane. V občini Trbovlje se je začelo uvajanje sodobnih programov za kakovostno starost.

V letu 2002 se je začelo informiranje in ozaveščanje celotne skupnosti o medgeneracijskih odnosih in pripravi na kakovostno starost. Ta akcija teče permanentno z javnimi predavanji, nastopi na lokalnem radiu in drugih medijih, s plakati in podobno.

Z akcijami je bilo pridobljeno zadostno število kandidatov za prostovoljce, tako da trenutno potekata istočasno dva programa, ki ju obiskuje trideset prostovoljk: že omenjeni tečaj za prostovoljne voditelje medgeneracijskih skupin za kakovostno starost in prvič tudi tečaj za osebno družabništvo z osamljenim starim človekom.

V času tečajev so v krajevni skupnosti nastale tri nove skupine, do konca leta so v načrtu še dodatne. Tedenska srečanja v malih skupinah ljudi osrečujejo, v njih doživljajo prijateljstvo, svoje skupine doživljajo kot družine. V občini trenutno deluje skupno sedemnajst medgeneracijskih skupin za kakovostno starost.

Sedemnajst prostovoljk iz mlade in srednje generacije se usposablja za osebno družabništvo s starim človekom, ki bi bil sicer osamljen. Usposabljanje pomaga, da družabništvo bogati in osrečuje tako starega človeka kakor prostovoljca, ki se s tem najbolje pripravi na lastno starost.

Eden izmed sodobnih programov, ki jih v Trbovljah uvaja Inštitut Antona Trstenjaka, je bil tudi tečaj za lepo sožitje s starejšim družinskim članom, ki je bil organiziran za zainteresirane družine. Na deseturnem tečaju družinski člani spoznajo značilnosti starostnega obdobja in se učijo sodobnega načina za dobro komunikacijo med generacijami. Odziv svojcev je bil pozitiven, zato je do konca leta v načrtu dodatni tečaj. Prav tako bo v letošnjem letu organiziran zadnji od programov, tečaj priprave na kakovostno starost ob upokojitvi, ki je najprimernejši čas zavestne priprave za kakovostno staranje.

Za organizacijo krajevne mreže teh in drugih programov za kakovostno starost na področju medčloveških odnosov skrbi za to usposobljena strokovna delavka iz zveze medgeneracijskih društev za kakovostno starost.

V dobro delujoči mreži je naloga organizatorke mreže poleg širjenja mreže in organizacije vseh delujočih in novih programov tudi skrb za dobro kondicijo prostovoljcev. V Trbovljah je večina prostovoljk mladih upokojenk, udeležene pa so tudi

brezposelne osebe in študentke. Nekaj prostovoljk, ki so prve zaključile izobraževalni tečaj za voditelje skupin, opravlja prostovoljsko poslanstvo že deset let in več. Pri ohranjanju prostovoljske kondicije proti izgorelosti pri delu in pri izmenjavanju izkušenj in reševanju skupnih problemov je zelo pomembno redno mesečno sestajanje prostovoljk v intervizijskih skupinah. Organizator mreže tako skrbi za organizacijo in potek intervizijskih srečanj kakor tudi za lastno supervizijo, izobraževanje, izpopolnjevanje in sodelovanje z ostalimi medgeneracijskimi društvi, vključenimi v zvezo medgeneracijskih društev za kakovostno starost.

Lep skupni dosežek na področju skrbi za kakovostno starost je bil tudi prvi medgeneracijski piknik, organiziran v sodelovanju z Inštitutom Antona Trstenjaka in zvezo medgeneracijskih društev za kakovostno starost v Mirni vasi pri Trebelnem. Piknika so se udeležili prostovoljci, njihove medgeneracijske skupine in družabniki, starejši sorodniki in prijatelji, mladi in otroci iz Trbovelj, Ljubljane, Tržiča, Laškega, Izlake in drugih krajev. Povezanost ljudi in izmenjava znanj ob zabavnem druženju so sijajna pridobitev na področju prostovoljstva in skrbi za kakovostno starost.

V skupnem sodelovanju bo v oktobru 2002 prav tako organizirana dvodnevna strokovna ekskurzija za prostovoljce v Budimpešto.

V trboveljski mreži medgeneracijskih programov za kakovostno starost trenutno deluje 53 prostovoljcev, ki s svojim delom prejemajo veliko lepega in dobrega same zase in enako veliko lepega in dobrega dajejo drugim. To je zlata nematerialna trgovina prostovoljskega dela. Vzorno je sodelovanje z občino Trbovlje, domom upokojencev Franc Salamon Trbovlje, društvom upokojencev Trbovlje in MD »Upanje«, v prihodnje tudi z nekaterimi drugimi, saj lahko za kakovostno starost v občini poskrbijo le domačini, ki imajo za to več veselja, več posluha, več znanja, ki si vzamejo nekaj ur časa za oblikovanje socialne mreže skupin, za družabništvo z osamljenimi starimi ljudmi, za ozaveščanje prebivalstva in za vse drugo, kar je treba in mogoče storiti za kakovostno starost v kraju danes in jutri.

Dosedanje izkušnje z uvajanjem medgeneracijskih programov za kakovostno starost na področju medčloveških odnosov so zelo dobre in odziv občanov in drugih organizacij v kraju na programe je zelo pozitiven.

Mateja Eržen